Európai Parlament
2019-2024

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

2023/2115(INI)

14.9.2023

JELENTÉSTERVEZET

az emelkedő megélhetési költségek és az energiaválság hatásának nemi szempontjairól
(2023/2115(INI))

Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság

Előadó: Alice Kuhnke

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 10

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

az emelkedő megélhetési költségek és az energiaválság hatásának nemi szempontjairól (2023/2115(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés 2. cikkére valamint 3. cikkének (1) és (3) bekezdésére,

– tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 8., 9., 10., 119., 122., 127., 151. cikkére, 153. cikkének (2) bekezdésére, valamint 156., 157. és 194. cikkére,

– tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára, és különösen annak a szociális jogokra és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozó rendelkezéseire,

– tekintettel az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrendjére, a „senki se maradjon le” elvére, valamint különösen a szegénység megállítását célzó 1. fenntartható fejlődési célra, a nemek közötti egyenlőség megvalósítása és a nők életkörülményeinek javítására irányuló 5. célra, valamint a fenntartható gazdasági növekedést célzó 8. célra,

– tekintettel „Az egyenlőségközpontú Unió: a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia” című, 2020. március 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0152)[1],

– tekintettel az állam- és kormányfők 2022. március 11-i versailles-i nyilatkozatára, és különösen arra a kötelezettségvállalásra, hogy „az alapvető importált mezőgazdasági termékektől és inputanyagoktól való függőségünk csökkentése – mindenekelőtt a növényi alapú fehérjék uniós termelésének növelése – révén javítani fogjuk élelmezésbiztonságunkat”,

– tekintettel a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvre[2],

– tekintettel az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2012. október 25-i 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvre[3],

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_hu.
[2] HL L 211., 2009.8.14., 94. o.
[3] HL L 315., 2012.11.14., 1. o.

– tekintettel a megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló, 2018. december 11-i (EU) 2018/2001 európai parlamenti és tanácsi irányelvre[4],

– tekintettel a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/944 európai parlamenti és tanácsi irányelvre[5],

– tekintettel a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló, 2021. február 12-i (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[6],

– tekintettel a férfiak és nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazása elve alkalmazásának a bérek átláthatósága és végrehajtási mechanizmusok révén történő megerősítéséről szóló, 2023. május 10-i (EU) 2023/970 európai parlamenti és tanácsi irányelvre[7],

– tekintettel „Az ukrajnai orosz háború társadalmi és gazdasági következményei az Unióra – az Unió reagálási képességének megerősítése” című, 2022. május 19-i állásfoglalására[8],

– tekintettel „A nők szegénysége Európában” című, 2022. július 5-i állásfoglalására[9],

– tekintettel az Európai Számvevőszék „A nemek közötti egyenlőség általános érvényesítése az uniós költségvetésben: a szavak után eljött a tettek ideje” című, 2021. május 26-i különjelentésére[10],

– tekintettel a Bizottság energiaszegénységről szóló, 2020. október 14-i (EU) 2020/1563 ajánlására[11],

– tekintettel a Nemzetközi Energiaügynökség végfelhasználói energiaárakra és adókra vonatkozó adataira[12],

– tekintettel a Nemzetközi Valutaalap 2022. októberi, „The Fog of War Clouds the European Outlook” [A háború köde elhomályosítja az európai kilátásokat] című jelentésére[13],

---

[4] HL L 328., 2018.12.21., 82. o.
[5] HL L 158., 2019.6.14., 125. o.
[6] HL L 57., 2021.2.18., 17. o.
[7] HL L 132., 2023.5.17., 21. o.
[8] HL C 479., 2022.12.16., 75. o.
[9] HL C 47., 2023.2.7., 2. o.
[10] Európai Számvevőszék: „A nemek közötti egyenlőség általános érvényesítése az uniós költségvetésben: a szavak után eljött a tettek ideje”, 2021. május 26., https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_10/SR_Gender_mainstreaming_HU.pdf.
[11] HL L 357., 2020.10.27., 35. o.
[12] Nemzetközi Energiaügynökség: „End-Use Prices Data Explorer”, 2023. április 28., https://www.iea.org/data-and-statistics/data-tools/energy-prices-data-explorer?tab=Overview.
[13] Nemzetközi Valutaalap: „The Fog of War Clouds the European Outlook”, 2022. október, https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/REO/EUR/2022/October/English/text.ashx.

– tekintettel az Eurostat „Living conditions in Europe” [Életkörülmények Európában] című, 2022-es tanulmányára[14],

– tekintettel az Eurostat 2022. február 10-i, „Energy prices on the rise in the euro area in 2021” [Az energiaárak emelkedése az euróövezetben 2021-ben] című tájékoztató dokumentumára[15],

– tekintettel az Eurofound 2022. október 28-i, „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”[Az életszínvonal-válság és az energiaszegénység az EU-ban: társadalmi hatások és szakpolitikai válaszok” – háttéranyag] című jelentésére[16],

– tekintettel a nemek közötti egyenlőség 2021. és 2022. évi mutatójára, amelyet a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete tett közzé[17],

– tekintettel a 2022. őszi Eurobarométer felmérésre[18],

– tekintettel az Uniós Belső Politikák Főigazgatósága által 2017. december 18-án közzétett, „Gender perspective on access to energy in the EU” [Az energiához való hozzáférés nemi szempontjai az EU-ban] című tanulmányra[19],

– tekintettel az Uniós Belső Politikák Főigazgatósága által 2023. március 1-jén közzétett, „Gender Aspects of Energy Poverty” [Az energiaszegénység nemi szempontjai] című tájékoztató anyagra[20],

– tekintettel az Uniós Belső Politikák Főigazgatósága által 2022. december 6-án közzétett, „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package” [Az „Irány az 55%!” jogalkotási csomag nemi dimenziója és hatása] című tanulmányra[21],

[14] Eurostat: „Living conditions in Europe”, 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe.
[15] Eurostat: „Energy prices on the rise in the euro area in 2021”, 2022. február 10., https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20220210-2.
[16] Eurofound: „The cost-of-living crisis and energy poverty in the EU: Social impact and policy responses – Background paper”, 2022. október 28., https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef22077en.pdf.
[17] Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete: „2021 Gender Equality Index”, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021 és „2022 Gender Equality Index”, https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2022.
[18] Európai Unió: „EP Autumn 2022 Survey: Parlemeter”, 2023. január, https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2932.
[19] Tanulmány – „Gender perspective on access to energy in the EU”, Európai Parlament, Uniós Belső Politikák Főigazgatósága, C. Tematikus Főosztály – Állampolgári jogok és alkotmányos ügyek, 2017. december 18., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf.
[20] Tájékoztató – „Gender Aspects of Energy Poverty”, Európai Parlament, Uniós Belső Politikák Főigazgatósága, C. Tematikus Főosztály – Állampolgári jogok és alkotmányos ügyek, 2023. március 1., https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/265960/Briefing_FEMM_IWD_2023_FINAL_EN.pdf.
[21] Tanulmány – „The Gender Dimension and Impact of the Fit for 55 Package”, Európai Parlament, Uniós Belső Politikák Főigazgatósága, C. Tematikus Főosztály – Állampolgári jogok és alkotmányos ügyek, 2023. december 6., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf.

– tekintettel az Európai Parlament Kutatószolgálatának Főigazgatósága által 2023. szeptember 18-án közzétett, „Energy poverty in the EU” [Energiaszegénység az EU-ban] című tájékoztató anyagára[22],

– tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság 2022. május 12-i véleményére az energiahatékonyságról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról,

– tekintettel a Fejlesztési Bizottság 2021. április 7-i jelentésére az éghajlatváltozásnak a fejlődő országok veszélyeztetett lakosságára gyakorolt hatásairól, valamint a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság 2020. október 2-i véleményéről,

– tekintettel 2021. február 10-i állásfoglalására az egyenlőtlenségek csökkentéséről, különös tekintettel a gyermekszegénységre[23],

– tekintettel eljárási szabályzata 54. cikkére,

– tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság jelentésére (A9-0000/2023),

A. mivel 2021 óta – elsősorban a magas energia- és élelmiszerárak miatt – az infláció meredeken emelkedett, amit az Ukrajna elleni indokolatlan agressziós háború súlyosbított; mivel a bérek az előrejelzések szerint nem emelkednek olyan gyorsan, mint az infláció, ami megélhetési válságot okoz; mivel ez a válság súlyosan veszélyezteti a nők megélhetését, egészségét, jólétét és a lakhatáshoz való hozzáférését, miközben korlátozza vásárlóerejüket és élelmiszer-ellátási képességüket;

B. mivel a Versailles-i nyilatkozatot követően a Bizottság 2022 márciusában számos olyan intézkedést hozott, amelyek célja Ukrajna mezőgazdasági termelésének támogatása, az EU ellenálló képességének megerősítése és az európai fogyasztók által fizetendő élelmiszerárak emelkedésének mérséklése;

C. mivel a legkülönfélébb csoportokba tartozó nőket egyaránt aránytalanul nagy mértékben érintik a megélhetési válság következményei, mivel általában a lakosság legszegényebb rétegeibe tartoznak, nagy arányban vannak jelen a bizonytalan munkahelyeken, a bér- és nyugdíjkülönbségek miatt alacsonyabb jövedelemmel rendelkeznek, és még mindig elvárják tőlük, hogy a fizetetlen gondozási munka nagy részét elvégezzék, így kevesebb erőforrással rendelkeznek ahhoz, hogy megvédjék magukat a válság negatív hatásaitól;

D. mivel az éghajlatváltozás és az éghajlattal kapcsolatos katasztrófák súlyosbítják a megélhetési válságot és a szegénység kockázatát; mivel a fosszilis energiahordozókra épülő energiarendszer bizonytalansága a már most is a periférián élő csoportokat sújtja leginkább, miközben az energia- és élelmiszeripari vállalatok rekordnyereségre tesznek szert;

E. mivel az energiaszegénység hatalmas kihívást jelent az EU számára, mivel 50–125 millió ember nem képes megfelelő beltéri hőkomfortérzetet biztosítani;

[22] Tájékoztató – „Energy poverty in the EU”, Európai Parlament, az Európai Parlament Kutatószolgálatának Főigazgatósága, 2023. szeptember 18., https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/733583/EPRS_BRI(2022)733583_EN.pdf.
[23] HL C 465., 2021.11.17., 62. o.

F. mivel a nőket, különösen az egyedülálló szülőket és azokat, akik etnikai, faji hovatartozásuk, migrációs jogállásuk, szexuális irányultságuk, fogyatékosságuk vagy életkoruk alapján interszekcionális megkülönböztetést tapasztalnak, nagyobb valószínűséggel sújtja az energiaszegénység; mivel ez azt jelenti, hogy a jelenlegi megélhetési válság súlyosbítja a nemi szempontú energiaszegénységet az EU-ban;

G. mivel kevés ismeret vagy adat áll rendelkezésre arról, hogy milyen hatással van az energiaszegénység a nőkre az EU-ban; mivel az EU Energiaszegénységi Megfigyelőközpontja nyilvánosan hozzáférhető mutatói között nem közöl nemek szerinti bontású adatokat; mivel csak néhány tagállam fogadott el fogalommeghatározásokat az energiaszegénységre és az energiaszegénység mutatóira vonatkozóan, és ezek általában nem veszik figyelembe a nemi szempontokat;

H. mivel a Bizottság nem teljesítette a nemek közötti egyenlőségi stratégiában vállalt kötelezettségét, miszerint a nemek közötti egyenlőség szempontjait beépíti a Bizottság valamennyi jelentős kezdeményezésébe, beleértve az európai zöld megállapodást és a kapcsolódó politikákat is;

I. mivel a Bizottság a Szerződések értelmében köteles előmozdítani a nemek közötti egyenlőséget; mivel azonban az Európai Számvevőszék úgy véli, hogy a nemek közötti egyenlőség szempontját nem építették be az uniós költségvetésbe;

J. mivel a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos szempontok nagyrészt hiányoznak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz zöld átmenetre és digitális átalakulásra vonatkozó pilléreiből, ami elszalasztott lehetőség arra, hogy a nemek közötti egyenlőséget hatékonyan beépítsék az éghajlati és környezetvédelmi célkitűzésekbe;

K. mivel a nemek közötti egyenlőség szempontja hiányzik a tagállamok és az EU azon politikáiból és intézkedéseiből, amelyek célja a megélhetési válság hatásainak ellensúlyozása és enyhítése; mivel a tagállamok által az emelkedő inflációs ráták mérséklésére bevezetett intézkedések mintegy kétharmada nem egyes, kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokra irányul, és csak rövid távú megoldásokat kínál ahelyett, hogy olyan válaszokat adna, amelyek hozzájárulnának a társadalmilag igazságos és zöld átmenethez;

Az energiaszegénység elnőiesedése és a válságra adott nemi szempontú válaszok

1. felszólítja a Bizottságot, hogy teljesítse Ursula von der Leyen elnök kötelezettségvállalását, miszerint a nemek közötti egyenlőséget minden politikai döntéshozatal során előmozdítja; felhív az európai zöld megállapodás, valamint az igazságos és társadalmilag méltányos átmenet mindenki számára működő, azáltal történő megvalósítására, hogy egy nemek közötti egyenlőség szempontjából transzformatív és interszekcionális stratégia kidolgozásával kezelik az energiaszegénységet, valamint növelik a szociális, megfizethető és energiahatékony lakhatásba való állami beruházásokat;

2. felszólítja a tagállamokat és az EU-t, hogy sürgősen biztosítsanak megfizethető közüzemi szolgáltatásokat és élelmiszert az alacsony jövedelmű háztartások, és különösen azok számára, akik interszekcionális diszkriminációval szembesülnek; hangsúlyozza, hogy senkinek sem szabadna megfagynia a tél közepén, vagy a melegtől

szenvednie a perzselő nyári hónapokban, és felszólítja a tagállamokat és az EU-t, hogy tiltsák be az energiaszolgáltatások kikapcsolását;

3. felhívja a tagállamokat, hogy növeljék az olyan politikákba történő állami beruházásokat, amelyek közvetlenül vagy közvetve a megélhetési válság által a nők különböző csoportjaira gyakorolt negatív hatások ellensúlyozására irányulnak, hogy biztosítsák a magas színvonalú közszolgáltatásokhoz való hozzáférést a gondozás, az oktatás, az egészségügy – beleértve a szexuális és reproduktív egészséget és jogokat – és a lakhatás területén, valamint a nemi alapú erőszak áldozatainak védelmét;

4. felszólítja a Bizottságot, hogy mérje fel a lakáspiaci helyzetet, és adott esetben javasoljon új jogalkotási aktusokat a lakáspiacok pénzügyiesítése ellen, és akadályozza meg, hogy a spekulánsok megfizethetetlenné tegyék a lakhatást;

5. kiemeli, hogy a villamos energiához való hozzáférés alapvető szerepet játszik a szegénység csökkentésében és a társadalomban való teljes és egyenlő részvétel biztosításában; felszólítja az EU-t és a tagállamokat, hogy ismerjék el az energiához való jogot;

6. felszólítja a Bizottság Energiaügyi Főigazgatóságát, hogy dolgozzon ki egy nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési tervet, amely biztosítja, hogy valamennyi európai uniós energetikai jogszabály – beleértve az (EU) 2018/2001 irányelvben említett, az energia megosztásához való jogot is – magában foglalja a nemek közötti egyenlőség dimenzióját, valamint konkrét intézkedésekkel és célzott pénzeszközökkel küzdjön az energiaszegénység elnőiesedése ellen;

7. felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy biztosítsák a nemek közötti egyenlőség és az interszekcionális dimenziók figyelembevételét minden energiahatékonysági és megújuló villamosenergia-programban, az energiaszegénység által leginkább érintett polgárok támogatása érdekében;

8. felszólítja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy kérjenek az Eurostattól nemek szerinti bontású adatokat az energiaszegénységről; e tekintetben felszólítja az EU Energiaszegénységi Megfigyelőközpontját, hogy a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetével, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségével és az Európai Környezetvédelmi Ügynökséggel konzultálva használja fel ezeket az adatokat olyan nemek szerinti mutatók kidolgozására és kiválasztására, amelyek lehetővé teszik a tényeken alapuló szakpolitikák kidolgozását ezen a területen;

9. felszólítja a Bizottságot, hogy kötelezze a tagállamokat arra, hogy nemzeti energetikai és éghajlat-változási terveikben – többek között az energiaszegénységről szóló jelentések készítésekor is – végezzenek nemi szempontú hatásvizsgálatokat;

Cél: nemek közötti egyenlőséget figyelembe vevő zöld átmenet

10. emlékeztet arra, hogy a jövőbeni súlyos válságok és a szegénység növekedésének elkerülése érdekében szükség van a zöld átmenetre; emlékeztet továbbá arra, hogy a zöld átmenet csak akkor lesz társadalmilag igazságos, ha magában foglalja a nemek közötti egyenlőség szempontjait, és egyenlő esélyeket biztosít a nők és az interszekcionális megkülönböztetést tapasztalók számára; ezért felszólítja az Európai

Bizottságot, hogy nevezzen ki egy megfelelő személyzettel és finanszírozással rendelkező, uniós nemek közötti esélyegyenlőségi és éghajlat-változási koordinátort, és vezessen be nemi szempontú hatásvizsgálatot valamennyi uniós szakpolitika és jogszabály, különösen az európai zöld megállapodással kapcsolatos kezdeményezések tekintetében;

11. hangsúlyozza, hogy a nők stratégiai szerepet játszanak a zöld átmenetben, mivel kulcsszerepet töltenek be a fenntartható és környezetbarát fogyasztási és termelési minták kialakításában, valamint az üzleti és politikai döntéshozatalban;

12. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a nők jelentősen alulreprezentáltak az éghajlatváltozással és a környezettel kapcsolatos legfontosabb szakpolitikai pozíciókban, és felszólítja az EU-t és a tagállamokat, hogy biztosítsák a nők egyenlő és sokszínű képviseletét az uniós intézmények, kormányzati szervek és hatóságok döntéshozatali pozícióiban, minden kormányzati szinten;

13. felszólítja a Bizottságot, hogy csökkentse a nemek közötti szakadékot az energiaágazatban, és biztosítsa, hogy a nők egyenlő eséllyel férjenek hozzá az energiahatékonysággal kapcsolatos képzésekhez és az energiaágazatban kialakulóban lévő munkalehetőségekhez;

14. felszólítja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy kötelezzék el magukat a nemi szempontokat figyelembe vevő költségvetés-tervezés mellett, és biztosítsák, hogy e szempontokat az EU teljes költségvetésére vonatkozóan alkalmazzák, valamint hogy az Európai Számvevőszék ajánlásait teljes mértékben végrehajtsák, többek között a jelenlegi többéves pénzügyi keret félidős felülvizsgálata és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtása során;

°

° °

15. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Megélhetési és energiaválság – a nőket sújtja leginkább

Európa jelenleg a közelmúlt történelmében szinte példa nélküli mértékű megélhetési és energiaválságot él át. Az emberek kontinensszerte a megélhetésért küzdenek, és választani kényszerülnek a között, hogy fűtsenek vagy egyenek.

2022 elején, a Covid-világjárványt követően az Európai Unió felkészült arra, hogy „munkához láss[on], és környezetkímélőbbé, digitalizáltabbá és ellenállóbbá tegy[e] Európát”[1]. Február 24-én azonban Oroszország megtámadta Ukrajnát.

Az Oroszország által Ukrajna és népe ellen vívott háború által okozott mérhetetlen emberi szenvedés mellett a háború jelentősen befolyásolta az ellátási láncokat, ami az energia- és élelmiszerárak megugrását, valamint az infláció kiugró növekedését okozta. 2022-ben az inflációs ráták arra késztették az Európai Központi Bankot, hogy 11 év óta először emelje a kamatlábakat.

Sajnos az infláció megugrására azelőtt került sor, hogy a legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportok kiheverték volna a Covid-világjárványt, és ez tovább rontotta sok európai polgár életkörülményeit.

A megemelkedett megélhetési költségek és energiaár-emelkedés miatt most háztartások milliói szorulnak segítségre. A számok mögé nézve azonban a szegénység női arca tűnik elő.

A nők Európa-szerte több társadalmi-gazdasági kihívással és magasabb szegénységi szinttel néznek szembe, mint a férfiak. Általában a nők munkája bizonytalanabb, a fizetésük alacsonyabb, és nagyobb valószínűséggel végeznek fizetetlen gyermekgondozási munkát. Az oktatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, a foglalkoztatáshoz és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében a nők egyes csoportjai a megkülönböztetés egymást is átfedő formáival szembesülnek. Ezek közé tartoznak a 65 év feletti nők, a fogyatékkal élő nők és az etnikai kisebbségekhez tartozó nők.

A Covid19-járvány óta a férfiak és nők közötti egyenlőtlenségek növekedtek, és a jelenlegi megélhetési válság aránytalanul nagy mértékben érinti a nőket, mivel alacsonyabb az átlagjövedelmük, nem rendelkeznek megfelelő minőségű és hatékony lakhatással, és függnek a szociális juttatásoktól. A válság előtt, 2021-ben több mint 20 millióval több nő élt a szegénységi küszöb alatt az EU-ban, mint férfi. A fejlődés jelenlegi üteme mellett az EU legalább 60 évre van attól, hogy elérje a nemek közötti egyenlőséget[2].

Ursula von der Leyen megígérte, hogy „senki sem marad le”, azonban megfeledkezett a zöld megállapodásról

Tudjuk, hogy a nőket nagyobb mértékben fenyegeti az energiaszegénység – a megfizethető energiaforrásokhoz való hozzáférés hiányának – veszélye. E problémát uniós szinten is kihívásként ismerik el. Az Európai Bizottság szerint az energiaszegénység Európa-szerte

[1] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/recovery-plan-europe_hu
[2] https://sdgwatcheurope.org/cost-of-living-crisis-exacerbates-poverty-for-women-in-europe/

széles körben elterjedt probléma, mivel 50–125 millió ember nem képes megfelelő beltéri hőkomfortérzetet biztosítani”.

Arról azonban kevés adat áll rendelkezésre, hogy milyen hatással van az energiaszegénység a férfiakra és a nőkre az EU-ban. Csupán néhány tagállam fogadott el fogalommeghatározásokat az energiaszegénységre és az energiaszegénység mutatóira vonatkozóan, de általában ezek sem veszik figyelembe nemi szempontokat.

Az Európai Parlament már 2016-ban elfogadott egy állásfoglalást az energiához való hozzáférésről, amelyben felszólított arra, hogy minden energiapolitikai intézkedésben vegyék figyelembe a nemek közötti egyenlőség dimenzióját. Sajnos az Európai Parlament számos felhívása és a Bizottság elnöke, Ursula von der Leyen azon ígérete ellenére, miszerint az európai zöld megállapodás „senkit sem hagy hátra”, kevés előrelépés történt.

Annak ellenére, hogy a jelenlegi bizottság elkötelezte magát amellett, hogy a nemek közötti egyenlőséget minden fontosabb kezdeményezésébe beépíti, a nemek közötti egyenlőség és az európai zöld megállapodás szakpolitikai területei, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz közötti kapcsolatok nem megfelelőek.

A gyakorlatban, amit az Európai Bizottság eddig a zöld megállapodás terén megvalósított, az EU által finanszírozott, nemi szempontokat figyelmen kívül hagyó zöld átmenetként írható le, ami azzal fenyeget, hogy felerősíti a meglévő nemek közötti és az egymást átfedő egyenlőtlenségeket.

Az Európai Számvevőszék 10/2021. sz., *„A nemek közötti egyenlőség általános érvényesítése az uniós költségvetésben: a szavak után eljött a tettek ideje”* című különjelentése szintén megerősíti azt a tényt, hogy a Bizottság nem tartja tiszteletben a szerződésen alapuló azon kötelezettségét, hogy a szakpolitikai döntéshozatal és végrehajtás minden területén előmozdítsa a nők és férfiak közötti egyenlőséget. A jelentés megállapítja, hogy a mutatók és a nemek szerinti bontású adatok gyakran hiányoznak a szakpolitikák kidolgozásából, és akadályozzák a nemek közötti esélyegyenlőség általános érvényesítésének elemzését[3]. Ennek következtében a zöld megállapodással kapcsolatos kezdeményezések és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz nem biztosítja a nemek közötti egyenlőséget.

Emellett az EIGE *Nemek közötti egyenlőségi mutató, 2023: A nemek közötti egyenlőség és az európai zöld megállapodás”* című dokumentum szintén kiemeli a jó minőségű adatok hiányát, és megállapítja, hogy a jelenlegi mutatók nem felelnek meg a célnak. Túl gyakori, hogy az adatok nem állnak rendelkezésre nemek szerinti bontásban, és a mutatók nem veszik figyelembe a nemi szempontokat. Ennek következtében a rendelkezésre álló uniós statisztikák nem mérik a nemek közötti egyenlőség interszekcionális szempontjából releváns kérdéseket.

A bizonyítékok hiánya kulcsfontosságú kihívást jelent a Bizottság számára, ha komolyan gondolja, hogy teljesíteni kívánja a „senkit sem hagyunk hátra” célkitűzését. Ahhoz, hogy a nők és férfiak eltérő igényeit és problémáit sikeresen figyelembe lehessen venni az európai zöld megállapodást megvalósító szakpolitikákban, szükség van az interszekcionális tények ismeretére. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy egyenlő hozzáférést biztosítsunk a történelmileg egyedülálló finanszírozáshoz és a zöld átmenet által kínált nagyszerű lehetőségekhez.

A zöld megállapodásnak előtérbe kell helyeznie a társadalmi méltányosságot a nemi

[3] https://www.eca.europa.eu/hu/publications?did=58678

szempontú szegénység kezelése érdekében

Európa ismét vészhelyzetben működik, és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függősége és az ingadozó energiapiac miatt jelentős energiaválsággal néz szembe.

Az európai zöld megállapodás és az energiapolitikánk szociális vonatkozásai kulcsfontosságúak az uniós éghajlat-politikai célok teljesítése és az Ukrajna elleni orosz háború társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítése szempontjából.

Jelenleg a legkiszolgáltatottabb uniós polgárok fizetik meg a fosszilis energiahordozóktól függő energiarendszerünk bizonytalanságának árát. A szegénységnek női arca van, és már 2021-ben, a jelenlegi válság előtt is több mint 20 millióval több nő élt a szegénységi küszöb alatt az EU-ban, mint férfi.

Az Európai Parlament több határozott nyilatkozatot is tett a nemek közötti egyenlőséggel és az energetikai átállással kapcsolatban. A Parlament 2022. február 17-i állásfoglalásában elismerte, hogy a nők még mindig strukturális és kulturális akadályokba ütköznek az energetikai és éghajlatvédelmi átállás megvalósításának valamennyi aspektusában való részvétel tekintetében[4].

A strukturális problémák strukturális megoldásokat igényelnek. Ezért a nemi szempontú szegénység növekedése elleni küzdelem érdekében az uniós szakpolitikák kialakításában tükröződnie kell az interszekcionális adatoknak és a nemek közötti egyenlőtlenségeket figyelembe vevő megközelítésnek. Az európai zöld megállapodás végrehajtása lehetőséget nyújt arra, hogy teljesítsük a nemek közötti egyenlőség és az interszekcionális szempontok érvényesítésére vonatkozó kötelezettségvállalást az EU valamennyi tevékenységében, így az uniós költségvetési folyamatban is.

A jelentés számos olyan intézkedést ismertet, amelyek célja a nemi szempontú szegénység növekedése elleni küzdelem, és megismétli az Európai Parlament számos, az Európai Bizottsághoz intézett felhívását, miszerint teljesítse ígéretét, és biztosítsa, hogy a zöld energiára való átállás mindenki számára működőképes legyen.

Összefoglalva, a társadalmilag igazságos zöld átmenet biztosítása elengedhetetlen előfeltétele a zöld megállapodás sikerének és a nemek közötti egyenlőség Európai Unión belüli megvalósításának.

[4] https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-02-17_HU.html